

Jus Canonicum Practice Explicatum, Seu Decisiones Casuum

Ad Singulos Decretalium Gregorii Papæ IX. Titulos, & ad consuetum
Referendi modum accommodatæ. Opus Novum

Complectens alteram Decretalium medietatem, videlicet nonaginta duos
Titulos, à Titulo XX. libri III. de Feudis usque ad finem

Pichler, Vitus

Ingolstadii, 1734

Decisio CXXXVII. De Dispensatione in impedimento Consanguinitatis in
tertio gradu mixto ex secundo petita ab Episcopo.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-62204](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-62204)

TITULUS XIV.

De Consanguinitate, & Affinitate,

DECISIO CXXXVII.

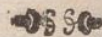
De dispensatione in Impedimento
Consanguinitatis in tertio gradu mixto ex
secundo, petita ab Episcopo.

SPECIES FACTI.

M Athias ex mediastino aliquis Monasterij promotus ad officium Villici, ut villam ad dictum Monasterium pertinentem prorsus pinguem deinceps administraret. Quia verò ad id necessaria ipsi videbatur uxor, circa hanc, uti hoc hominum genus præprimis inhiare nuptiis assolet, sibi circumspiceret.

cepit, atque omnibus consideratis
œconomix aptiorem, sibi que ob
varias dotes magis dilectam non
invenit, quàm Sybillam, in tertio
tamen & secundo consanguinitatis
gradu sibi conjunctam; Mathias
enim à communi stipite distabat
tertio, Sybilla verò solùm secundo
gradu. Opus igitur habuit dispen-
satione, quam, quia audivit Germa-
niæ Episcopis, Augustano, Eustet-
tensi, Frisingensi, Passaviensi, Ratif-
bonensi &c. potestatem à Summo
Pontifice concessam esse ex privile-
gio, singulis quadriennijs vel quin-

quennijs restaurando, potestatem
dispensandi in tertio & quarto gradu,
simplici & mixto, tam consanguini-
tatis quàm affinitatis cum pauperi-
bus tantùm, etiam ad contrahen-
dam Matrimonium, petijt ab Epif-
copo, & ut intellexi, feliciter dis-
pensationem obtinuit. Mo-
ta tamen ab alijs
est

QUÆSTIO.

*An Episcopus vi hujus privilegij possit dis-
pensare in gradu tertio mixto
cum secundo?*

Fuit nonnemo, qui se acriter op-
poneret, & quidam dubitarunt
ex his causis. 1. Expeditum est
in Jure, quòd inferior nequeat dis-
pensare in lege Superioris. *can. in-
ferior. d. 21. Clem. ne Romani, de Elect.*
ergo nec Episcopus in impedimentis
dirimentibus Matrimonij, à Ponti-
fice vel Jure Communi introductis.
Sanch. l. 8. de Matr. d. 6. n. 14. seqq.
& cum eo plerique alii, nisi nimi-

rum specialiter indulgeat Summus
Pontifex vel per privilegium, vel per
delegationem, vel alium modum.
Atqui per privilegium Episcopis
Germaniæ concedi solitum non con-
fertur potestas dispensandi, ubi con-
currit vel involvitur gradus secun-
dus, quia in privilegij tenore nulla
prorsus fit mentio gradus secundi,
sed solùm tertij & quartij; & genera-
liter difficilius conceditur dispen-
satio,

fatio, quò major est conjunctio consanguinitatis, & gradus propinquior, ut notant passim DD. 2. Sicut dispensatio est odiosa & strictè interpretationis, minimè extendenda ad casum in petitione vel dispensatione non expressum. c. 1. §. ille. verò. de fil. presbyt. in 6. c. quæ à Jure de R. 1. in 6. DD. omnes. Ita etiam privilegium & potestas dispensandi alicui concessa; eò quòd tendat ad impertiendas dispensationes, quæ sunt vulnera legum, & advertantur Juri Communi; ut enim dignoscatur, an aliquid sit odiosum & restringendum, vel favorabile, debet attendi effectus confurgens. l. 1. ff. solut. Matrim. Si ergo exercitium dispensationis, quod est effectus potestatis dispensandi, est odiosum, ipsa quoque potestas talis erit: & si causa immediata est odiosa, talis quoq; erit mediata, seu facultas dispensandi. 3. Pius IV. in quadam Constitutione apud Pyrh. Corrad. Prax. dispens. l. 7. c. 7. n. 57. ad valorem dispensationis, quæ Romæ obtinetur, requirit expressionem gradus propinquioris, v. g. secundi, si concurrat cum tertio: ergo Pontifex ipse non intendit dispensare, quando concurrit gradus secundus cum tertio: ergo nec censendus est Episcopus concedere potestatem dispensandi in hoc casu, siue dein ista diversitas gradus proveniat ex uno eodemque communi stipite, & simplex est

(R. P. Pichler Decis. T. 2.)

consanguinitas, siue ex duobus vel pluribus communibus stipitibus, seu quando consanguinitas est mixta, duplex nimirum vel multiplex. 4. Et licet S. Pius V. in Constitutione Sanctissimus anno 1566. rem iterum reduxerit ad Jus Commune, & valere voluerit dispensationem, si tantum remotior gradus à supplicantis sit expressus, non proximior, modò non concurrat ex una parte gradus primus, executor tamen talis dispensationis, ubi non fuit expressus propinquior, v. g. secundus cum tertio mixtus, neque postmodum Romæ obtentæ litteræ declaratoriæ, id non obstare, invalidè dispensationem exequitur, ut contra Sanch. Pont. Tambur. Gobat, Perez, & Engel probabilius docet Reiffenstuel in Appendice de dispens. super Impedim. Matrim. §. 4. n. 172. seqq. cum Pyrho Corrad. & Justis, styllum Curie allegantibus, nempe alias executione non valere: In confirmationem adducit Breve Urbani VIII. de anno 1624. & Innoc. X. ergo Romæ valde attenditur gradus secundus, si concurrat cum remotiori, s. Tridentinum Sess. 24. de res. Matrim. c. 5. expressè prohibet, ut in secundo gradu nunquam dispensetur, nisi inter magnos Principes & ob publicam causam: ergo secundus gradus specialis est considerationis, adeoque non credibile, quòd Papa det potestatem Episcopis dispensandi in gradu secundo, H h h licet

licet concurrat cum tertio, cum pauperibus, 6. Ille non nemo per *Agentem* sui Episcopatus inquiri iussit Romæ apud Datariam, an per illud quasi-privilegium (nam verum non est, quia non perpetuum, sed post aliquot annos iterum petendum & de novo concedendum) Episcopis Germaniæ concedi solitum intelligatur etiam gradus secundus mixtus ex tertio, & negativam responsionem tulit ab hoc suo agente: ergo sic habet stylus Curia. 7. In eodem §. privilegii, in quo Papa indulget Episcopis Germaniæ facultatem dispensandi in gradu tertio & quarto, simplici & mixto, addit, in contrariis vero (Matrimonii) cum hæreticis conversis etiam in secundo, simplici & mixto; ergo, ubi Pontifex dat facultatem dispensandi in gradu secundo mixto cum tertio, id exprimit: ergo, cum non expresserit hoc, quando potestatem dedit dispensandi cum non hæreticis conversis, non dedit potestatem dispensandi in gradu tertio mixto ex secundo.

Hac re diu multumque considerata ac diligenter expensa, illustratisque Auctoribus, tum antiquioribus, tum recentioribus, maxime Germanis, quos tamen omnes hac in quaestione, silere deprehendi, tandem ex receptis inter Canonistas principis conclusi, longe probabilius esse, in gradu

tertio, etiam si mixtus sit cum secundo ex eodem communi stipite, posse Episcopum, cui generaliter delegata est potestas dispensandi in tertio & quarto gradu, simplici & mixto, dispensare. Atque sic respondi cuidam Secretario Ecclesiasticæ Curia, qui meum responsum misit ad alium Canonistam celebrem, me longe doctiorem, qui suum quoque calculum adjecit. Probo autem i. auctoritate Sanchezii, qui, licet non loquatur de Episcopo hujusmodi privilegium adeptum, tamen lib. 8. de Matr. disp. 24. n. 34. generaliter deducit, eum, cui conceditur potestas dispensandi in aliquo gradu, posse in eo dispensare, quamvis is mixtus sit ex alio propinquiori, quia is gradus vere non est mixtus, sed simplex; cum is solus gradus (ut explicat n. 24.) impedimentum Matrimonio prestat, qui à stipite remotior est, & quia, quando duo consanguinei in gradu dispari distant, intelliguntur tantum distare inter se, quantum remotior distat à communi stipite, c. fin. de consang. & affinit. ergo, sicut gradus remotior trahit ad se, & imbibit proximior, quantum ad rationem magis distandi à primo stipite, ita eundem imbibit, & ad se trahet, ut solus ejus ratio sit habenda in impetranda dispensatione. Atqui Episcopis Germaniæ solet concedi generaliter potestas dispensandi in gradu tertio simplici, & mixto: ergo etiam concessa censi debet potestas dispensandi in gradu tertio, quam-

vis mixtus sit ex alio propinquo-
ri, scilicet secundo; si enim foret
mixtus ex primo, alia Pontificis
dispositio obtaret, de qua postea.
Allegat pro sua doctrina idē Sanch.
cit. n. 34. Angel. Sylv. Toledo.
Pro mea igitur sententia habeo gra-
ves Auctores, contra eam verò
nullum reperi; ergo ex authorita-
te DD. rectè sustinetur.

Probo 2. ex Jure Communi,
quo disponitur, ut remotior tantum
gradus exprimat, & atten-
datur in linea inæquali in ordine
ad dispensationem ad contrahen-
dum à consanguineis & affinibus
Matrimonium. Text. & DD. in c.
sua. b. t. ubi remotior tantum gra-
dus impedimentum præstare dici-
tur, & sic trahit ad se propinquo-
rem, ac propterea ejusdem remo-
toris tantum habenda est ratio in
dispensatione Matrimoniali, ut
inter & cum cæteris docet Sanch.
n. 24. cit. & in Collegium Officia-
rium dispensationum in ipsa Can-
cellaria Apostolica à Summo Pon-
tificæ cooptatus, ac in Curia Roma-
na summè præcticus Pyrrhus Cor-
radus in Praxi dispensationum l. 7. c. 7.
n. 66. Sanch. loc. cit. etiam allegat
quandam Extravagantem, quæ in-
cipit Nuper. Clementis VI.

Probo 3. Ex Constitutione Sanctis-
simi S. Pii V. edita 26. August. anno
1566. quam ait Pyrrhus Corradus
n. 57. in viridi esse observantia, &
quotidie practicari. Ea sic habet:

Sanctissimus . . . attendens, per quan-
dam Constitutionem dudum per sel. record.
Pium IV. Sanctitatis suæ prædecessorem e-
ditam, qua cavetur, quòd in dispensa-
tionibus Matrimonialibus pro diversis con-
sanguinitatis, seu affinitatis, ex eodem
stipite provenientes gradibus conjunctis,
non remotioris solum, prout olim fieri so-
lebat, sed etiam propinquo-
ris graduum expressa mentio fieri debeat, alioquin dis-
pensationes, ac desuper confecta litteræ
nullius sint roboris vel momenti, prout
in dicta Constitutione plenius continetur,
& dispositione Juris Communis, & lau-
dabili, ac antiquo Romano Curie stylo
nimium recedi, ac favorem Matrimonii
debitum restringi, volensque propterea
Juri & stylo prædictis, nec non pia mem.
Gregorii X. & Clementis VI. Romanorum
Pontificum, etiam Sanctitatis suæ præde-
cessorum, vestigiis inherendo, Sacra-
mento & libertati Matrimonii, quan-
tum cum Deo potest, favere statuit, &
ordinavit; NB. quòd de cætero in qui-
buscunque dispensationibus, quas pro Ma-
trimoniis contractis aut contrahendis in-
ter viros & mulieres invicem diversis pro-
hibitis consanguinitatis, seu affinitatis,
aut mixtis, ex communi seu ab eodem
stipite surgentibus, quicumque illi sint,
dummodo primum quoquo modo non at-
tingant, cum in eo Sanctitas sua nunquam
dispensare intendat, gradibus conjunctos
ab eadem Sanctitate sua, & pro tempore
Romano Pontifice, aut Sede Apostolica
impetrari, aut aliàs concedi contigerit,
NB. ac litteris commissis omnibusque desuper
etiam locorum Ordinariis faciendis, gra-
Aus

H h h 2

dus remotior attendatur, trahatque se-
 cum propinquorem, ac ob id NB. suf-
 ficiat remotiorem tantum gradum exprime-
 re - - - dispensationesque NB. seu dis-
 pensandi commissiones, ac desuper con-
 sectas litteras - - dispensatis, seu his,
 cum quibus dispensari mandatur, propter
 propinquioris gradus hujusmodi non ex-
 pressionem de subreptionis vel obreptionis
 vitio, seu intentionis defectu notari non
 posse, sed in omnibus & per omnia suffra-
 gari, perinde ac si in litteris, seu com-
 missionibus hujusmodi de proximioris, seu
 utroque gradu specialis & expressa men-
 tio facta fuisset. Ex qua Constitutio-
 ne colligitur 1. à S. Pio V. rem,
 abrogata Constitutione Pii IV. esse
 reductam ad Jus Commune, &
 antiquum Curia stylum, vi quo-
 rum in dispensationibus solum at-
 tenditur gradus remotior in linea
 inaequali in favorem Matrimonii,
 sicut solum remotior attenditur in
 ordine ad hoc, ut impediatur Ma-
 trimonium. *c. fin. cit.* 2. ita qui-
 dem, ut ne quidem necesse sit ad
 valorem dispensationis exprimi à
 petente gradum propinquorem,
 nisi sit primus ex una parte Matrimo-
 nium contrahere volentium, &
 ab uno eodemque communi stipi-
 te descendentium; & quamvis Pi-
 us V. in contextu exigat peti ac
 dari declaratorias litteras à Curia
 Romana, ubi fuit dispensatum,
 gradum propinquorem non obsta-
 re, id tamen solum exigit in casu,
 quo propinquior gradus non fuit

expressus, nempe ad cavendum
 scandalum, & pro foro externo,
 Sanch. n. 28. 31. cum Henriquez,
 Probo, Gaëta, & Petro de Ledef-
 ma. 3. eamque procedere in li-
 teris & Commissionibus, quæ dantur
 locorum Ordinariis in ordine ad
 impertiendas dispensationes cum
 conjunctis in gradibus mixtis, sive
 dein sint commissiones vel delega-
 tiones generales, sive speciales,
 quia Constitutio non facit discer-
 men, imò in generalibus id magis
 videtur habere locum, quia com-
 missio vel delegatio generaliter
 concessa ad dispensandum, tan-
 quam beneficium Principis, favo-
 rabilis est. *c. olim. de V. S.* specialiter
 verò data in ordine ad exequendam
 dispensationem, sicut ipsa dispen-
 satio, est odiosa. Cum igitur
 (ut meò iudicio rectè inferitur) po-
 testas dispensandi in gradu tertio,
 simplici & mixto, Episcopis Ger-
 manicæ generaliter de tempore in
 tempus concedi & committi soleat,
 & potestas dispensandi aliis inferio-
 ribus concessa reguletur secundum
 stylum Curia Romanæ. per ea, quæ
 tradit Reiffenstuel §. 3. n. 145. re-
 ctè, inquam, inferitur, quòd validè
 dispensent dicti Episcopi in gradu
 consanguinitatis tertio, non ob-
 stante, quòd concurrat cum se-
 cundo; quia solum attenditur gra-
 dus remotior, & solus obstat Ma-
 trimonio secundum Jus Commu-
 ne, stylum Curia, & recitatam

Constitutionem Pii V. licet ne quidem exprimeretur gradus secundus; à fortiori, si exprimitur; tunc enim nec litteræ declarationis pro foro etiam externo sunt necellariz.

Probo 4, ex tenore privilegii seu delegationis, qua Episcopis Germaniæ conceditur potestas dispensandi, videlicet in tertio & quarto, simplici, & mixto, tantum cum pauperibus in contrahendis ex uno stipite, in contrahendis vero cum hereticis conversis etiam in secundo simplici & mixto, dummodo nullo modo attingat primum gradum, & in his casibus prolem susceptam declarandi legitimam. Ita refert privilegium P. Reiffenstuel §. 2. n. 22. Jam ad-vertito I. verbum mixto etiam refertur ad tertium gradum, ita ut facultas dispensandi sit etiam data quoad gradum tertium mixtum; quia particula copulativa et bis est posita, ut alius proin sensus esse nequeat, quàm iste: in tertio gradu simplici & mixto, sicut in verbis reliquis sensus est: & in quarto gradu simplici & mixto; nam eodem modo loquitur privilegium de tertio, quo modo loquitur de quarto gradu, in tertio & quarto, seu ille vel iste sit simplex seu mixtus. 2. Gradum tertium mixtum non tantum esse, quando concurrat cum quarto, sed etiam quando concurrat cum secundo, imò magis proprie, si concurrat cum secundo, quia in ordine ad dirimendum Matrimo-

nium, quando duo gradus concurrunt, attenditur ille, qui à communi stipite remotior est, & imbibit proximior, uti jam annotatum est supra. 3. Si gradus tertius mixtus ex secundo non intelligeretur in facultate Episcopis concessa, frustra poneretur, in tertio mixto, sed sufficeret ponere, in quarto; si enim tertius deberet includere quartum, tunc jam esset quartus gradus, consequenter sufficeret in facultate sic dicere, in quarto gradu, simplici & mixto; nam sic jam includeretur tertius gradus mixtus ex quarto. Jam sic argumentor: Pontifex tribuit Episcopis potestatem dispensandi in tertio gradu mixto: sed Mathias & Sybilla, de quibus præfens est casus, sunt conjuncti in tertio gradu mixto (nimirum cum secundo) ergo Episcopus dispensare potest cum Mathia & Sybilla tertio gradu mixto ex secundo conjunctis.

Confirmatur 2. ex recepta ac in utroque Jure fundata doctrina, quæ tradit, facultatem dispensandi, generaliter concessam, esse favorabilem, utpote nec Juri Communi adversantem, nec ulli privato, sed soli concedenti, adeoque latè interpretandam, velut beneficium Principis. *l. beneficium. ff. de Constit. Princip. c. olim, de V. S. Sanch. l. 8. de Matrim. d. 2. n. 1. allegans innumeros. Pontius de Matrim. l. 8. c. 4. n. 13. Sperelli Decis. 112. n. 16.*
H h h 3 ergo,

ergo, cum verba Facultatis Pontificiæ patiantur sensum hunc, in gradu tertio mixto ex secundo, uti ostensum est, in hoc sensu accipi debent.

Confirmatur 2. ex c. 57. de R. I. in 6. ibi: *contra eum, qui legem dicere posuit apertius, est interpretatio facienda*; ergo, licet aliquo modo obscurum esset, an per gradum tertium mixtum etiam veniat gradus mixtus ex secundo, ita tamen accipienda & interpretanda est Facultas Pontificia, ut complectatur etiã gradũ secundũ, cum contra solum Pontificem, qui hanc facultatem dedit & hanc quasi legem posuit, pugnet ista extensio. Nunc fluunt Responsiones ad Opposita.

Ad 1. *N. Mi.* quamvis enim Papa nõ faciat disertã & explicitã mentionẽ gradũs secundi, facit tamen implicitam per verba, in gradu tertio mixto: nam gradus tertius mixtus etiam est, si sit mixtus ex secundo, ut abunde probãt mihi videor. Ad 2. *Neg. assertum*; fati probavi paulo ante, quod facultas dispensandi sit favorabilis, licet dispensatio sit odiosa. Quod facultas dispensandi tendat ad dispensationes, & ad ipsum exercitium dispensandi tanquam effectum, non facit illam odiosam, quia in ordine ad dignoscendum, an aliquid sit favorabile vel odiosum, semper principale propositum disponentis inspiciendum est. *l. rogãsti pr. l. si quis. ff. si certum pesat.* at, quando conceditur potestas dispensandi, principale &

directum propositum vel intentum concedentis non est vulnerare Jus Commune, licet per actualem postea dispensationem id veniat in consequentiam; sed principale ejus intentum est favore quodam ac beneficio afficere eum, cui concedit facultatem, adeoque hæc facultas ut beneficium Principis, quod est latissimæ interpretationis, consideranda est. Causa mediata licet odiosa sit, sufficit tamen causam immediatam, quæ est liberalitas Principis, esse favorabilem; & hæc regulariter est attendenda. *l. socium, qui in eo. ff. pro socio.* uti principale & directum intentum concedentis, quod in hoc casu est favere Episcopis. Ad 3. Constitutio Pii IV. abrogata iterum fuit à S. Pio V. uti jam dictum est supra in Probatione 3. Ad 4. Omissis *Antec. Dist. Conseq.* Romæ valde attenditur gradus secundus, si concurrat cum remotiori, in casu, quo à petente dispensationem exprimitur gradus secundus, sicut in nostra facti contingentiã fuit expressus. *N. Conseq.* in casu, quo non exprimitur, *Subdist.* in ordine ad impediendam validam executionem sine obtentis litteris declaratoriis pro foro externo. *Translat.* in ordine ad invalidandam dispensationem. *N. Conf.* sic nos respondere docet ipsa Constitutio S. Pii V. superius recitata. Ad 5. Tridentinum loquitur de gradu secundo simplici. Dein etiam in hoc cum

cum aliis quoque personis, non Principibus, ex causa gravi, licet non publica sit, dispensare solet Pontifex. Reiffenstuel §. 3. n. 122. in cit. *Appendice lib. IV.* quia Tridentinum Pontifici nec potuit nec voluit legem ponere, & manus ligare. In secundo & tertio gradu, de quo hic sermo, passim solet dispensare Pontifex. Ad 6. Illud privatum Agentis responsum privato datum nec à longe facit auctoritatem declarationem styli Datarie vel Cancellariæ Romanæ, nec ipsæ hæ Curie potestatem habent declarandi privilegium Episcopis à Pontifice concedi solitum sine interventu & autoritate Pontificis, quitamen & ipse declarationem suam deberet debitò modo inlinuare Episcopis; quod quamdiu non fit, rectè in istis tenori facultatis concessæ, ex quo eruitur potestas dispensandi etiam in tertio gradu mixto ex secundo Episcopis concessa, ut huc usque ostensum est. Quis Curie sit stylus, satis colligere licet ex Constit. S. Pii V. sæpius allegata, qui nostræ doctrinæ conformis, non contrarius est. Ad 7. N. *Conseq.* utramque Pontifex quidem exprimit gradum secundum, quando dat facultatem dispensandi in gradu secundo, etiam simplici, uti apud hæreticos conversos post Matrimonium jam contractum in eodem §. privilegii, in quo dedit potestatem dispensandi

in tertio & quarto gradu simplici & mixto. expressit; exinde tamen non inferitur, quòd exprimere solet gradum secundum, si mixtus sit cum tertio; cum nec à petente voluerit exprimi gradum secundum cum tertio mixtum in ordine ad valorem dispensationis, sed sufficit exprimere gradum remotiorem. *Const. Piana cit.*

Dices adhuc: Barbofa in suis *Decisionibus. lib. I. voto 3.* non ausus est Matrimonium habere pro valido, quod erat initum cum dispensatione Pontificia, ubi petentes expresserunt solummodo gradum tertium omisso secundo, cum quo fuit ille mixtus; eò quòd Urbanus VIII. à quo postmodum nova dispensatio petita, Matrimonium illud prius contractum vocaverit *incestum, nulliter, & de facto contractum.* Urbanus VIII. non ita vocavit *affirmativè*, sed solum *relativè*, seu *narrativè*, quia Officialis Toletanus, qui novam petiit dispensationem, recensuit prius Matrimonium nulliter esse contractum, quam narrationem, uti fieri consuevit, Pontifex præmisit. Gobat *Exper. Theol. tr. 9. casu 22. n. 620. 622.* Dein ex ista relatione Gobatiana non liquet, an non in illo casu aliæ adfuerint circumstantiæ, propter quas nova fuit petita dispensatio, vel an non ex erronea persuasione vel scrupulo ille Officialis petierit novam dispensationem.